

ÖĞRETMEN ADAYLARININ KAMU PERSONELİ SEÇME SINAVINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Prof.Dr. Mehmet Gürol

Yrd.Doç.Dr.Tuncay Sevindik

ÖZET

Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS), 1999 yılında devlet memurluk sınavı olarak ortaya çıkmış ve on yıllık süreç içerisinde KPSS olarak son şeklini almıştır. KPSS, günümüzde öğretmen adaylarının Milli Eğitim Bakanlığı içerisinde yer alması için gerekli olan en önemli kriterdir. Öğretmen adaylarının mezuniyet öncesi ve sonrası KPSS sendromu içerisinde oldukları ve bu durumun en önemli sebebinde, göreve atanamama psikolojisi olduğu gözlemlenmektedir. Çünkü atanamayan her öğretmen adayı, iki oturumlu kısa bir sınavla her yıl yaşamlarını bir yıl daha ötelemektedir.

Bu araştırmanın amacı, içeriği tartışılan KPSS' nin öğretmen adayları üzerindeki etkileri ve öğretmen adaylarının KPSS' ye ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir.

Araştırmanın evreni, Elazığ ilinde ikamet etmekte olan mezun ve son sınıf öğrencileridir. Araştırmanın örneklemini, evren örneklemini temsil edebilecek düzeydedir.

Araştırmada Aritmetik ortalama, yüzde ve frekans istatistiksel işlemleri yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: KPSS, Öğretmen Adayı, Memurluk

GİRİŞ

Ülkemizde öğretmen yetiştirme ve mezun öğretmenlerimizin istihdamı son yıllarda eğitim camiasında önemli bir problem olarak yerini almıştır. Bu problemin çözümünde farklı kesimlerden farklı çözüm önerileri gelmektedir. Ancak, var olan gerçeğin en önemli ispatı Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) dır. Bu sınav mezun öğretmen adaylarının istihdamında en önemli aşamadır. 2000’li yıllara kadar yetiştirilen öğretmen adaylarının mezuniyet sonrası istihdam problemiyle karşılaşmalarını fakültelerde daha kaliteli bir eğitimi de beraberinde getirmekteydi.

Ülkemizde sürekli yenilenen eğitim fakültelerine yönelik programlar, KPSS kaygısı nedeniyle %100 verimlilik noktasında başarıya ulaşmamaktadır. Bu durumun en önemli gözlemleri eğitim fakültelerinde görev alan öğretim elemanlarıdır. Öğretim elemanlarının karşılaştığı klasik problemlerden biri, öğrencilerin son sınıf aşamasında tamamıyla kendisini bu sınava adanmasıdır. Her geçen gün bu sınava dair kaygı düzeyi noktasında alt sınıflara doğru bir ilerleyiş söz konusudur. Bu durum öğretmen yetiştirmede sınav mentalitesinin ötesine çıkamayan öğretmenler yetiştiren bir zemin oluşturmaktadır.

Yukarıda ifade edilenlere bağlı kalındığında görülüyor ki; öğretmen yetiştirmede her ne kadar yenilik yapılırsa yapılsın istihdam problemi öğretmen yetiştirmede ulaşılmak istenen hedeften sapmalara neden olmaktadır. Hedeflere ulaşma konusunda yaşanan sapmaları önlemenin bir boyutunda öğrenci görüşlerine yer vererek problemi çözmektedir. Bu çalışmada, “Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi” amaçlanmıştır. Hedefe ulaşmama konusunda öncelikle Türkiye’de öğretmen yetiştirmenin safhalarına ve ardından KPSS’nin tarihsel gelişimini incelemek gerekmektedir.

Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme

Eğitim tarihimize göz atacak olursak öğretmen yetiştirme konusuyla Fatih Sultan Mehmet’in özel olarak ilgilendiğini görürüz. Fatih, İstanbul’da kurduğu medresede sıbyan mekteplerinin (Makâtib-i Sıbyan) öğretmen ihtiyacının karşılanması için ayrı bir program uygulanmasını istemiştir.

İlköğretimin yaygınlaşması düşüncesi Tanzimat Fermanı’nın ilânından da öncelere gider. II. Mahmut’un 1824’te yayımladığı bir ferman İstanbul’daki çocuklar için zorunlu ve parasız ilköğretimi öngörüyordu.

16 Mart 1848 tarihinde İstanbul’da, orta öğretimin ilk kademesi durumunda bulunan ve zorunlu hale getirilen rüştiye mekteplerine öğretmen yetiştirmek amacıyla ilk Darülmüallimîn açıldı.

1869 yılında Saffet Paşa’nın nazırlığı zamanında, “Maârif-i Umumîye Nizamnâmesi” bugünkü anlamda (Genel Eğitim Yasası) hazırlandı ve yayımlandı. Hazırlanan bu nizamnâmenin 63. maddesine

göre, öğretmen okullarından mezun olanlar, bir okula yapılacak öğretmen atamasında, diğerlerine tercih edilecektir.

3 Mart 1924 tarihinde kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu ülkede yüzyıllardır devam eden ve modern okullar yanında yer alan geleneksel eğitim kurumlarına son veriyor, Millî Eğitim Bakanlığının sorumluluğu altında lâik bir eğitim sistemi kuruyordu. Bu sistemde eğitim kurumları Cumhuriyet öncesinden devralınanlarla birlikte yeni baştan bina ediliyordu. Cumhuriyetin ilk yıllarında köy ve şehir okullarının ihtiyacı olan öğretmenler farklı kaynaklardan sağlanıyordu. Bu uygulama 1953 yılında Köy Enstitüleri ile İlk öğretmen Okulları birleştirilinceye kadar devam etmiştir.

1930'ların ortalarına gelindiğinde, ülkedeki yaklaşık 40 bin köyden 35 bininde okul yoktu. Nüfusunun % 80'den fazlası köylerde yaşayan bir ülke için bu, dramatik bir tablo idi. Bu tablo, Cumhuriyet hükümetlerini, daha sonra değineceğimiz, nicelik ağırlıklı Köy Eğitim Kursları, Köy Enstitüleri gibi denemelere yöneltti (Ergün, 2006)

1970'li yıllara gelindiğinde öğretmen yetiştiren kurumlardaki bu artış bile ortaokullardaki öğretmen ihtiyacını karşılamaya yetmemiş ve bu nedenle "kestirme çözümler" gündeme getirilmiştir. 1974 yılında "Gece Öğretimi" (toplam mezun 15.000) ve "Mektupla Öğretim" (toplam mezun 42.141), 1978 yılında da "Hızlandırılmış Eğitim" (toplam mezun 70.557) yoluyla yeterli eğitim almadan çok sayıda öğretmen yetiştirilmiştir (toplam 120.000). Tüm bu gelişmeler artan öğretmen ihtiyacı karşısında nitelik sorununun gözardı edildiğini ve sadece niceliğe yönelik önlemlerin alındığını göstermektedir. 1978'de "Yüksek Öğretmen Okulu" adı altında yeniden yapılandırılan enstitüler, 1982 yılında 2547 sayılı kanunla eğitim fakültelerine dönüştürülmüş ve üniversite çatısı altına alınmıştır (Küçüköğlü, 2006;378).

1981 yılında çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu gereği daha önce Millî Eğitim Bakanlığı ve Üniversitelere bağlı olarak faaliyet gösteren öğretmen yetiştiren yüksekokul, enstitü, akademi ve fakülteler, 20 Temmuz 1982'de Yükseköğretim Kurulu (YÖK) çatısı altında üniversiteler bünyesinde toplanmıştır. 1989-1990 öğretim yılından itibaren öğretmen yetiştiren bütün yükseköğretim kurumlarının öğretim süresi en az dört yıllık lisans düzeyine çıkarılmıştır.

1997 programlarındaki alan bilgisi oranı geniş bir yer tutmakta idi. Daha sonra sırasıyla genel kültür ve genel yetenek dersleri ve pedagojik formasyon dersleri (öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri) gelmekteydi.

1998–1999 öğretim yılından itibaren uygulanan öğretmen yetiştirme programları dokuz yıllık bir uygulama süresine sahiptir. Bu süreçte kimi problemler yaşanmıştır ve programların uygulanabilirliği öğretim elemanları, uzmanlar ve öğrenciler tarafından tartışılmıştır. Bu bağlamda YÖK özellikle MEB'in ilköğretim ders programlarında yaptığı değişimi de yerinde görerek özellikle ilköğretim alanlarındaki öğretmenlik programlarını revize etmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı'ndan iki üst düzey yetkilinin de katılımıyla, 5-11 Mart 2006 tarihleri arasında 7 gün süreli "Eğitim Fakülteleri Program Geliştirme Çalıştayı" düzenlenerek yeni öğretmen yetiştirme program taslakları hazırlanmıştır. Aşağıda 2006 yılından itibaren yapılan değişiklikler belirtilmiştir;

Programlar oransal olarak, % 50–60 alan bilgisi ve becerileri, %25–30 öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri, % 15-20 genel kültür derslerini içermektedir (Eraslan, 2008).

Ülke gereksinimi doğrultusunda Bakanlığımız ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) iş birliğinde, 1998-1999 eğitim-öğretim yılından itibaren öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarında yeniden bir yapılanmaya gidilmiştir.

1. Bu yapılanma ile;

- İlköğretim alanlarına sınıf ve branş öğretmeni yetiştiren programlar 4 yıllık lisans,
- İlköğretim ve orta öğretime ortak branş öğretmeni yetiştiren programlar (Resim-iş, Müzik, Beden Eğitimi, Yabancı Dil) ile meslekî ve teknik eğitim kurumları meslek dersleri öğretmenliği programları dört yıllık lisans,

- Eğitim fakülteleri bünyesindeki orta öğretim alan öğretmenliği ile ilgili programlar 3,5+1,5=5 yıllık tezsiz yüksek lisans,

- Orta öğretim kurumlarına alan öğretmeni yetiştiren Edebiyat, Fen, Fen-Edebiyat Fakülteleri, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, İlahiyat Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu programları ise 4+1,5=5,5 yıllık tezsiz yüksek lisans düzeyine getirilmiştir.

2. Yeniden yapılanma ile ilköğretim kurumları öğretmenliklerine yan alan zorunluluğu getirilmiştir.

3. Türk Eğitim Sistemine öğretmen yetiştiren kurumların tamamı üniversiter yapı içinde olup; eğitim, meslekî eğitim, teknik eğitim, fen, edebiyat fakülteleri ile beden eğitimi ve spor yüksek okulları adı altında gruplanmıştır.

4. Bu kurumlara merkezi sınavla genel ve meslekî teknik orta öğretim kurumları mezunlarından öğrenci alınmaktadır.

5. Yeni öğretmen yetiştirme sisteminin uygulamaya girdiği 1998-1999 eğitim-öğretim yılından itibaren orta öğretim branş öğretmenliğine yönelik Pedagojik Formasyon Programı durdurulmuştur.

6. Sınıf Öğretmenliği Bölümü mezunları gereksinimi karşılanması nedeniyle 2001-2002 eğitim-öğretim yılı başından itibaren Sınıf Öğretmenliği Sertifika Programı uygulamasına son verilmiştir.

7. Üniversitelerin ilgili Enstitülerinde sadece İngilizce Öğretmenliği Sertifika Programı sürdürülmektedir. Bu programa İngilizce öğretim yapan tüm lisans mezunları başvurabilmektedir.

8. MEB Talim ve Terbiye Kurulunun 340 sayılı Kararına göre atamada öncelik sırası eğitim fakültesi mezunlarına verilmiştir (<http://oyegm.meb.gov.tr>)

Ülkemizdeki öğretmen yetiştirme çalışmalarına bakıldığında sürekli öğretmen açığını kapatmak amacıyla geçici çözümler üretildiği görülmektedir. Bu anlamda sertifika programları, kısa süreli programlar vb. çalışmalar yapılmıştır. Ancak tüm bu çözümler, kesinlikle kalifiye ya da nitelikli öğretmen yetiştirme konusunda çözüm olmamıştır. Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren uygulanmakta olan tüm alternatif çözümlerin sonuçları 2000 yılından sonra olumsuz belirtiler olarak ortaya çıkmıştır. Bu olumsuz neticeyi ortadan kaldırmak amacıyla rekabet ortamını oluşturan seçimlik sınavlar olmuştur.

Kamu Personeli Seçme Sınavı Tarihçesi (KPSS)

KPSS kavramıyla tarihçe olarak ilk uygulamalar 1999 yılında başlamıştır. Bu alanda yapılan ilk sınav Devlet Memurluğu Sınavı olarak bilinen DMS'dir. Daha sonraki yıllarda bu sınav formatında değişikliklere gidilmiş ve sınav etiketi Kamuda Memurluk Sınavı (2001-KMS) olarak değiştirilmiştir. Ayrıca, bu sınavda dört oturum oluşturulmuştur. Günümüzde uygulanan şekliyle 2002 yılında Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) en son uygulanan şekliyle yapılandırılmıştır.

Tarihçe olarak yaklaşık on yıllık bir geçmişi olan aday seçimlik bu sınavın günümüzdeki en önemli özelliği istihdam anlamında öğretmen adaylarının belirlenmesi için arz talep dengelerinin sağlanmasıdır. Fakat, çağdaş eğitim anlayışında kabul etmediğimiz rekabetçi anlayışın bu sınav aracılığıyla öğretmen adayları arasında önemli bir rekabet zemini hazırladığı görülmektedir.

YÖNTEMLER - METADOLOJİ

Örneklem

Araştırmanın örneklemini Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Tezsiz Yüksek Lisans son sınıf da okumakta olan 374 Öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılar; Resim öğretmenliği, Sosyal Bilimler Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, Ortaöğretim Fen ve Sosyal alanlar Öğretmenliği Bölümü öğrenciler inden oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Veriler hazırlanan anket aracılığıyla toplanmıştır. Toplanan anketlerin analizinde bilgisayar destekli veri analiz programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde Yüzde, Frekans ve aritmetik ortalama değerleri dikkate alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bulgular bölümünde ankete verilen cevaplar doğrultusunda elde edilen kişisel bilgiler ve görüşlerin sonuçları yer almaktadır.

Tablo 1. Kişisel özellikler

		f	%
Cinsiyet?	Bayan	196	52,4
	Bay	178	47,6
Toplam		374	100,0
KPSS'ına girdinizmi?	Girdi	238	63,6
	Girmedi	136	36,4
	Toplam	374	100,0
Taban Puanlar hakkında bilginiz?	Var	317	84,8
	Yok	57	15,2
	Toplam	374	100,0

Tablo 2. Anket soruları ve Aritmetik Ortalama Değerleri

	\bar{x}
1. KPSS geçerliliği yüksek bir sınavdır.	2,55
2. KPSS güvenilirliği düşük bir sınavdır.	3,53
3. KPSS öğretmen adaylarının psikolojilerini olumsuz yönde etkiler.	4,32
4. Lisans eğitiminde aldığım eğitim bilimleri dersleri bu sınav için yeterlidir.	2,03
5. KPSS'de bir sosyal bilimcinin, sayısal bilimlerden de sorumlu olması gereklidir.	2,47
6. KPSS'de sorgulanan bilgiler öğretmenlik hayatımda sürekli olarak kullanacağım kavramlardır.	2,62
7. KPSS hazırlık sektörü, yayınlar ve kaynaklar açısından yeterli bir olgunluğa sahiptir.	2,68
8. KPSS etkili öğretmen seçiminde tam olarak sonuca ulaşır	1,93
9. KPSS sınavında alan bilgisi de sorgulanmalıdır.	3,99
10. KPSS yetişkin öğretmen adayları için yoğun stres içeren bir süreç oluşturmaktadır.	4,49
11. KPSS sınavı sadece eğitim bilimleri ve alan bilgisinden oluşmalıdır.	3,83
12. KPSS sınav hazırlık sürecinde sosyal yaşantım; sürekli işsizlik korkusu içerisinde geçmektedir.	4,18
13. KPSS yaklaştıkça kaybetme kaygısı üst seviyelere çıkmaktadır.	4,04
14. KPSS format olarak yeni bir şekil almalıdır.	4,28
15. KPSS'de çıkan soruların kurul tarafından titizlikle incelenmediğine inanırım.	3,43
16. KPSS sonucunda yaşanan istihdam problemlerinin önlenmesi amacıyla ikinci öğretim programlarının açılması durdurulmalıdır.	3,88
17. KPSS sonucunda yaşanan istihdam problemlerinin önlenmesi amacıyla yeni eğitim fakülteleri açılmalıdır.	2,23
18. KPSS sonucunda yaşanan istihdam problemlerinin önlenmesi amacıyla kontenjanlar artmalıdır.	3,41
19. KPSS sınavında bazı bölgelerde illegal uygulamalara göz yumulmaktadır.	3,82
20. Sınavlarda uygulanan illegal girişimleri duydukça çalışma şevkim azalmaktadır.	4,01
21. Fen-Edebiyat fakültesi mezunları, sınavda Eğitim Fakültesi mezunlarıyla eş değer tutulmalıdır	3,73
22. MEB' in öğretmen kadrolarının dağılımında dengeli bir düzenleme yaptığına inanıyorum.	2,03
23. KPSS' de sorulmuş olan yanlış soruların, hayatımı negatif yönde ve tamamıyla etkilediğini düşünürüm.	3,65
24. Lisans eğitiminden hemen sonra yapılan bu sınav, gerçek yaşamla birebir örtüşmektedir.	1,62

Ankete verilen ilk soruda sınava girecek öğrencilerin KPSS sınavının geçerliği konusunda şüphelerinin olduğu ve geçerli bir sınav olmadığı görüşü ön plana çıkmaktadır. Aynı şekilde geçerli

olmadığını düşündükleri bir sınavında güvenilirliğinin düşük olduğu yönünde de ağırlıklı görüş bildirmişlerdir.

Birinci soruda, KPSS sınavının geçerliği konusunda öğrencilerin %54,8'i geçerli olmayan bir sınav olduğu, sadece %29,9'unun geçerli bir sınav olduğu konusunda bir fikir beyan ettiği görülmektedir. Bu durum KPSS'nin geçerli olup olmadığı konusunda amacına hizmet etmeyen bir sınav olduğu konusunda ortak bir görüş ortaya çıkartmaktadır.

İkinci soruda, sınavın güvenilirliği noktasında öğrencilerin %55,4'ü olumsuz fikir beyan ederken, sadece %26,2'si güvenilir bir sınav olduğunu ifade etmiştir. Geçerlik ve güvenilirlik konusunda bu sınav örneklem grubu açısından geçerlik ve güvenilirliği tekrar gözden geçirilmesi gereken bir yapılanmaya gitmelidir.

Üçüncü soruda, bu sınavın son sınıf öğrencileri ve mezun öğretmen adayları açısından önemli bir psikolojik problemler oluşturduğu ankete verilen cevaplara bakıldığında görülmektedir. Araştırmada öğrencilerin %83,4'ünün bu sınavdan dolayı psikolojik problemler yaşadığı görülmektedir.

Dördüncü soruda, lisans eğitiminde aldığım eğitim bilimleri dersleri bu sınav için yeterlidir şeklindeki soru için öğrencilerin %79'u verilen eğitimin yetersiz olduğu ve sadece %15,5'lik bir öğrenci grubunun lisans eğitiminde alınan derslerin bu sınav için yeterli olduğu görüşünde birleştiği görülmektedir.

Beşinci soruda, KPSS'de bir sosyal bilimcinin, sayısal bilimlerden de sorumlu olması gereklidir ($\bar{x}=2,4706$, öğrenciler arasında bu konuda ciddi bir yol ayrımı görülmektedir. Bir tarihçinin matematik öğretmeniyle eş değer şekilde sorulara cevap vermesi beklenmektedir. Bu konuda öğrencilerin %56,4'ü bir sosyal bilimcinin sayısal bilimlerden sorumlu olmasına yönelik olumsuz tutum sergilemektedir. Öğrencilerin %28,3'ü bu konuda olumlu bir tutum sergilemiştir.

Altıncı soruda, KPSS'de sorgulanan bilgiler öğretmenlik hayatımda sürekli olarak kullanıldığını dair öğrencilerin sadece %27,8'i olumlu tutum sergilerken diğer öğrencilerin %47'sinin olumsuz yani bu sınavın tamamen gerçek yaşama dair bilgilerle sunulmadığını ifade etmişlerdir ($\bar{x}=2,6203$). Çıkan aritmetik ortalama değerine bakıldığında olumsuz bir tutum ve kararsız görüşlerin hakim olduğu belirlenmiştir.

Yedinci soruda, KPSS hazırlık sektörü, yayınlar ve kaynaklar açısından yeterli bir olgunluğa sahiptir, ($\bar{x}=2,687$) bu soruda öğrencilerin büyük bir kararsızlık içinde olduğu görülmektedir. Öğrencilerin verdiği yanıtlara bakıldığında %44,7'sinin KPSS alanında yayınların yeterli olmadığı ve %24,6'sında bu konuda kararsız oldukları görülmektedir. Bu durum KPSS alanında bilgi kirliliğinin

belirgin şekilde ortaya çıktığını göstermektedir.

Sekizinci soruda, KPSS etkili öğretmen seçiminde tam olarak sonuca ulaşır, ülkemizde öğretmen belirlemede öncü kriter KPSS'dir. Ancak bu durumlar ilgili diğer ülkelerdeki uygulamalara bakıldığında öğretmen adayının fiziksel özelliklerinde, giyimine, diksiyonuna, pedagojik özelliklerine kadar pek çok niteliksel özellik dikkate alınmaktadır. Bu durum ülkemiz öğretmen adayları açısından olumsuz bir durum oluşturmaktadır. Bu nedenle öğretmen adaylarının %76'sı öğretmen adayı belirlemede KPSS'nin yetkin bir sınav olmadığı görüşünde birleşmiştir ($\bar{x}=1,9305$).

Dokuzuncu soruda, KPSS sınavında alan bilgisi de sorgulanmalıdır ifadesi öğretmen adaylarının belirlenmesinde görüş birliği yaşanan en önemli sorulardan bir olmuştur. Bu soruya öğrencilerin %74,6'sının alan bilgisi ağırlıklı bir sınav olması gerekliliği üzerinde hem fikir olduğu görülmektedir ($\bar{x}=3,9973$).

Onuncu soru, KPSS yetişkin öğretmen adayları için yoğun stres içeren bir süreç oluşturmaktadır, bu sınav öğretmen adayı son sınıf öğrencileri ve mezun öğretmen adayları üzerinde büyük bir stres oluşturmaktadır. Öğrencilerin %88,5'inin yaşadıkları anksiyete ve stresin adaylar üzerinde büyük bir bunalım oluşturduğu diğer sorulara verilen cevaplarla desteklendiğinde görülmektedir ($\bar{x}=4,4920$).

On birinci soru, KPSS sınavı sadece eğitim bilimleri ve alan bilgisinden oluşmalıdır sorusunda öğrencilerin hem fikir oldukları ve böylesi bir çözüm önerisi sundukları görülmektedir($\bar{x}=3,8396$). Öğrencilerin %67,7'si eğitim bilimleri ve alan bilgisi temelli bir sınavın daha sağlıklı olacağını savunmuştur.

On ikinci soruda, KPSS sınav hazırlık sürecinde sosyal yaşantım; sürekli işsizlik korkusu içerisinde geçmektedir, bu soruya verilen yanıtlardan öğretmen adayları için işsizlik sorununun büyük bir handikap oluşturduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının %79,7'si bu konu büyük bir kaygı ve endişe içerisinde yaşantılarını devam ettirmektedir ($\bar{x}=4,1845$).

On üçüncü soruda, KPSS yaklaştıkça kaybetme kaygısı üst seviyelere çıkmaktadır. Bu sınav türü öğrencilerde psikolojik kaygılara yol açmanın yanı sıra olumsuz bir benlik yapısı da oluşturmaktadır. Ayrıca öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlara bakıldığında %74,3'ünün kaybetme kaygısı yaşadıkları ve bu durumda ders çalışma, yaşama olumlu bağlanma ve olumlu bir benlik yapısı oluşturmada önemli engeller oluşturduğu görülmektedir.

On dördüncü soruda, öğrencilerin %81,6'sı KPSS format olarak yeni bir şekil almalıdır, sorusuna

katılıyorum yönünde görüş beyan etmişlerdir ($\bar{x}=4,2888$). Bu sonuç bu sınavın yapı olarak öğretmen adaylarını belirlemede düşük bir geçerliğe sahip ve anketin diğer kısımlarında yer alan eğitim bilimleri alan ya da sosyal bilimcilerin sayısal bilimlerden sorumlu olmamaları görüşünü desteklemektedir.

On beşinci soruda, öğrenciler özellikle 2008 yılında iptal edilen sorularla bu konuda ÖSYM'ye olan güvenlerini yitirmiş durumdadır. Bu anlamda öğrenciler, KPSS'de çıkan soruların kurul tarafından titizlikle incelenmediğine inanırım şeklinde sorulan soruya %50,5 oranında güvensizlik göstermekte ve ÖSYM'nin bu konuda daha titiz olmasını arzulamaktadır($\bar{x}=3,4305$). Çünkü, yapılan ya da iptal edilen her soru öğrenciler arasında büyük bir dengesizlik dağılımı oluşturacaktır.

On altıncı soruda, öğrencilerin ankete verdikleri yanıtlar arasında istihdam yada işsizlik sorunu göze çarpmaktadır. Bu konuda, “KPSS sonucunda yaşanan istihdam problemlerinin önlenmesi amacıyla ikinci öğretim programlarının açılması durdurulmalıdır” şeklinde sorulan soruya öğrencilerin %65,8'i olumlu görüş belirtmiştir ($\bar{x}=3,8877$). Bu durum ikinci öğretim bölümlerinin açılmaması ve kalitenin düşürülmemesi olarak ifade edilebilir.

On yedinci soru, KPSS sonucunda yaşanan istihdam problemlerinin önlenmesi amacıyla yeni eğitim fakülteleri açılmalıdır, sorusuna öğrencilerin %63,9'u kesinlikle karşı çıkmaktadır ($\bar{x}=2,2380$). Bu durum ülkemizde yeni eğitim fakültelerinin açılmaması ve mevcut durumunda iyileştirilmesi olarak ifade edilebilir.

On sekizinci soruda, KPSS sonucunda yaşanan istihdam problemlerinin önlenmesi amacıyla kontenjanlar artmalıdır, sorusuna verdikleri cevaplar itibarıyla kararsız kalmışlardır ($\bar{x}=3,4118$). Bu durum mezun aday ya da mezun öğretmen adayları için önemli bir sıkıntı gibi görülmesi de ilerleyen yıllarda kontenjanların artırılması ikinci öğretim ya da yeni eğitim fakülteleri açılmasında oluşan sıkıntıları tekrar ettirecektir. Bu konuda öğrencilerin sadece %34,8'i bu görüşe katılmamıştır.

On dokuzuncu soru, bu sınav öğretmen adayları için hayati bir önem taşımaktadır. Ancak hayati derecede önemli olan bu sınavla ilgili olarak maalesef ülkemizde bazı illegal uygulamalarda gerçekleşmektedir. Bu anlamda “KPSS sınavında bazı bölgelerde illegal uygulamalara göz yumulmaktadır” şeklinde sorduğumuz soruya öğrencilerin %64,4'ü bu tip uygulamalar çeşitli illerde yapılmaktadır şeklinde yanıt vermiştir ($\bar{x}=3,8235$). Bu durum ciddi bir haksızlığı ve emek hırsızlığını gözler önüne sermektedir. Bu durumun engellenebilmesi için gerekli tedbirlerin ÖSYM ve diğer kurumlar tarafından ivedilikle ele alınması şart gözükmektedir.

Yirminci soru, öğrencilerin yaklaşık %64'ünün sınavlarda illegal uygulamalara göz yumduğu

belirtilirken, bu durumun aynı zamanda diğer öğrencilerinde çalışma şevkini kırdığı görülmektedir. Bu durumu tespit etmek amacıyla “Sınavlarda uygulanan illegal girişimleri duydukça çalışma şevkim azalmaktadır” şeklinde iletilen soruya, öğrencilerin %71,9’u bu durumdan olumsuz etkilenmekteyiz şeklinde yanıt vermiştir ($\bar{x}=4,0160$). Görülmektedir ki; illegal uygulamalar hem öğrencileri hak ettikleri yere ulaşmaktan hem de sınava dengeli bir şekilde hazırlanmaktan alı koymaktadır.

Yirmi birinci soru, en ve Edebiyat fakültesi mezunları, sınavda Eğitim Fakültesi mezunlarıyla eş değer tutulmalıdır, sorusuna karşılık verilen cevaplar %64,2 oranında olumlu görüş beyan edilerek yanıtlanmıştır. Bu durum öğretmen adaylarının daha önceki yıllarda olduğu gibi pedagoji derslerini lisans eğitimi esnasında almak istediklerini göstermektedir ($\bar{x}=3,7326$).

Yirmi ikinci soruda, Öğrenciler, Milli Eğitim Bakanlığı’nın (MEB) öğretmen kadrolarının dağılımında dengeli bir düzenleme yaptığına dair inançları konusunda %70,8 oranında bir memnuniyetsizlik içerisindedir ($\bar{x}=2,0374$). Öğretmen adayı olan özellikle fen ve edebiyat fakültesi öğrencilerin diğer öğretmenlik branşlarına kıyasla çok küçük bir dilim içerisinde hak verildiklerini belirttikleri görülmektedir. Bu durumun her dönem yapılan öğretmen atamalarında düzeltilmesi gerektiği inancı taşıdıkları görülmektedir.

Yirmi üçüncü soru, KPSS’ de sorulmuş olan yanlış soruların, hayatımı negatif yönde ve tamamıyla etkilediğini düşünürüm şeklinde kullanılan soruya öğretmen adaylarının %59,3’ü katılıyorum ve tamamen katılıyorum şeklinde yanıt vermiştir ($\bar{x}=3,6551$). 2008 yılı KPSS’de yaşanan yanlış soru ya da soru iptalleri öğretmen adaylarının ve özellikle de bir ya da iki soru ile mesleki yaşamları değişecek kişiler üzerinde olumsuz etki bırakmıştır. Bu durumun tekrar edilmesi şimdiden öğretmen adaylarını kaygı ve endişeye sürüklemektedir.

Son soruda, lisans eğitiminden hemen sonra yapılan bu sınav, gerçek yaşamla birebir örtüşmektedir, ifadesini öğretmen adaylarının %82’si kabul etmemektedir. Bu durum pedagojik açıdan ve genel kültür-yetenek alan bilgisi açısından öğretmen adaylarını memnun etmemektedir ($\bar{x}=1,6257$). Sınava hazırlanan ve okul yaşamının kendisidir ilkesini benimseyen çağdaş eğitim anlayışı içerisinde kullanmadıklarına inandıkları bilgilerle sınava tabi tutulmalarının anlamsızlığı verilen yanıtlarda gözlemlenmektedir.

ÇIKARIMLAR

Yapılan çalışmadan elde edilen verilere göre; öğretmen adaylarının girmiş oldukları KPSS geçerlik ve güvenilirlik noktalarında adaylar için tatmin edici düzeyde değildir. Sınavın öğrencilerin psikolojileri üzerinde önemli bir etki oluşturduğu görülmektedir. Bu olumsuz etkinin en önemli nedenleri arasında

yaşanılan istihdam problemleri, yeterli kaynağa ulaşamama, öğretmenlik atamalarındaki dengesiz dağılım, farklı alan bilgilerinden sorumlu tutulma, sınavla ilgili yapılan yasal olmayan uygulamalar ve sorumlu tutuldukları bilginin gerçek yaşam içerisinde kullanılmamasıdır.

Yapılan çalışmadan elde edilen sonuçlara bakıldığında anket sorularına verilen cevapların birbirini destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Bu noktada sayısal bilimcilerin sözel ağırlık uygulamalara tabi olmamaları aynı zamanda eğitim bilimleri ile mesleki alan uygulamasına ağırlık verilmesi görüşü ile örtüşmektedir. Ayrıca, eğitim fakültelerinde ikinci öğretim açılmaması önerisi ile yeni eğitim fakültelerinin açılmaması önerisi bütünleşmektedir. Bu düzenlemeleri ele alacak kurumlar MEB ve ÖSYM'dir.

SONUÇ

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında; KPSS'nin öğretmen adayı görüşlerine dayanılarak verilen cevaplar doğrultusunda amaca hizmet etmeyen, aynı zamanda hatalı sorular nedeniyle güvenilirliği tartışılan bir sınav olduğu görülmektedir. Bu konuda MEB ve ÖSYM'nin koordineli bir şekilde çalışması gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Sınavın öğrenci psikolojisi üzerinde bıraktığı olumsuz etkileri ortadan kaldırma noktasında ÖSS sınavında yapılan uygulama şeklinde birden fazla basamaktan oluşan bir yapılanma içerisine gidilebilir, bu durum sınavın yapılış amacı ile ilgili olarak geçerliliği kısmende olsa arttırmış olacaktır.

Ayrıca öğrencilerin lisans eğitiminde aldıkları derslerin sınav formatı ile paralellik arz etmesi gerektiği ve ülkede bu sınava dair tüm yüksek eğitim kurumlarında standart bir eğitimin verilmesi gerekliliği göze çarpmaktadır. Bu durum ülkemiz yüksek öğretim kurumlarındaki lisans dersleri eğitim bilimleri alanında yaşanan sıkıntıları da ortadan kaldıracaktır. Bu sınav sisteminde görülmektedir ki, sözel ağırlıklı bir öğretmen adayı sayısal bilimlerden sorumlu tutulmaktadır. Bu durum dengesiz bir adalet oluşturmaktadır. Bu durumun önüne geçilebilmesi amacıyla sözel branş öğrencisi bir matematik öğretmen adayı ile benzer şekilde sorulardan mesul tutulmamalıdır.

Bu sınav sektöründeki en büyük sıkıntılardan biriside kaynak sıkıntısı ve bilgi kirliliği olarak göze çarpmaktadır. Bu durumun önüne geçilmesi için ÖSYM'nin bu sınavın sınırlarını çizecek bir yol haritası hazırlaması kaçınılmaz olmuştur. Öğretmen adaylarının belirlenmesinde iki oturumluk bir sınav neticesinde elde edilecek sonuçları öğrenci yetiştirmede yeterli olmadığı ve bu durumun diğer kriterlerle desteklenmesi kaçınılmazdır.

Tüm bu sonuçların yanı sıra yapılan sınavlarda yasal olmayan yollarla elde edilen sonuçların önüne geçebilme, sınavda ele alınan konuların güncel hayatta uygulanabilirliği konusunda problemlere çözüm önerileri konulmalıdır.

- Tüm bu sonuçlara bağlı olarak şu öneriler dikkate alınmalıdır.
- Geçerliliği ve güvenilirliği yüksek bir sınav için yaşama dair sorular sunulmalıdır.
- Öğretmen adayları üzerinde olumsuz etki oluşturacak yaklaşımlardan mutlak anlamda kaçınılmalıdır.

- Eğitim Fakültelerinde verilmekte olan eğitim bilimlerine yönelik pedagoji derslerinde ülke genelinin bir standartizasyon sağlanmalıdır.
- Öğretmen adayları ağırlıklı olarak kendi alan bilgileri noktasında denetlenmelidir.
- Öğretmen seçiminde yeni kriterler oluşturulmalıdır,
- Eğer sınav süreklilik arz edecekse MEB ve ÖSYM sınavının sınırlarını belirleyen yayınlar hazırlanmalıdır.
- Özellikle Eğitim Bilimleri alanında sorulan sorular çok dikkatli bir şekilde denetlenmelidir.
- Öğretmen adaylarının istihdamına yönelik yeni politikalar üretilmelidir, istihdam sıkıntısının yoğunlukta olduğu fen ve edebiyat fakültelerinin eğitim fakültelerine eş değer tutulması noktasında tezsiz yüksek lisans dışında politikalar geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

Ergün, M (2006), **Atatürk Döneminde Öğretmen Yetiştirme**, Atatürk Döneminden Günümüze Cumhuriyetin Eğitim Felsefesi Ve Uygulamaları Sempozyumu, Gazi Eğitim Fakültesi, 16-17 Mart 2006, Ankara

Eraslan, L. (2008). **Yenilenen Öğretmen Yetiştirme Programları Bağlamında Sınıf Öğretmenliği Programının Değerlendirilmesi**, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu 2-3-4 Mayıs 2008

Küçüköğlü, A. (2006), **Türk Öğretmen Yetiştirme Sisteminde Eğitim Enstitüleri (Bir Model Olarak Kazım Karabekir Eğitim Enstitüsü)**, Kastamonu Eğitim Dergisi, Ekim 2006, Cilt:14, No:2

http://oyegm.meb.gov.tr/ogr_yet/ogretmen_yetistirme_sistemi.htm